

Popüler-Bilim

Tarihimizden

Canan Öktemgil Turgut
oktemgil@hacettepe.edu.tr

Kadın ve Fen - II

Kadınlar için tahsil ve terbiyenin gerekliliği konusunda aşırıya gidenler ve kadınların tahsilinin erkeklerden aşağı bir mertebede bulunmaması gerektiğini söyleyenler, acaba Amerika gibi medeni âlemin en ileri köşesinde elde edilmiş olan şu neticeye ne diyeceklerdir?

Kadınların tahsil ve terbiyesi ailelerin saadetini temin edeceği ve milletin istikbali olan memleket evladının iyi bir şekilde terbiye ve tahsili validelerin elinde bulunduğu için kadınların yüksek tahsil görmelerinin milletin umumi terbiyesinin tamamlanması demek olduğu sonucuna varılıyor. Evet, bu ihtimaller hakikate yaklaşacak idi; eğer mükemmel tahsil ve terbiye görmüş kızların bir koca bulma ihtimali diğer kadınlardan ziyade olsaydı...

Amerika, Avrupa'nın kadınların tahsil ve terbiyesi taraftarlarına gösteriyor ki umumi olarak kadınların yüzde sekseni izdivaç ettiği halde mütefennelerin, âlimelerin ve edibelerin ancak yüzde otuzu kocaya varabilmektedir. O halde, bu kadınlar nefsanî vazifelerinin ifasında bu tahsilden istifadeye nerede fırsat ve kudret bulacaklar?

Ancak... 'Evet bu meselede bir "ancak" vardır' darülfünunlarda ilim ve marifet tahsil eden kızlar, kızlara mahsus olan darülfünunlarda bulunmuş olmayıp da karma olanlarına devam etmişler ise, yani erkekler ile birlikte ve bir dershanede ve bir muallimden ders almışlar ise kızların evlenme ihtimali biraz ziyadeleşmektedir. Yani, yirmi beş yaşından otuz yaşına kadar karma yüksek mekteplerde bulunmuş olan kızlar yüzde kırk nispetinde kocaya varmaktadır. Buna sebep nedir? Tabii kızların ve erkeklerin şu karma tahsili, her gün bir arada bulmalarını gerektirmektedir. Bu da aralarında bir arkadaşlık ve dostluk meydana geti-

recektir. Bu hal de gittikçe bir çekime ve nihayet aile saadetini temin edecek ve sağlam bir aile bağıni meydana getirecek karşılıklı muhabbete sebep olduğundan izdivaç ihtimali çoğalmaktadır. Ancak izdivaca götüren böyle bir güzel vesile var iken yine de izdivaç ihtimali umumi nispetleri bulamamaktadır.

Kadınlar için ilim ve fen tahsilinin lüzumu aşikar ise de bu tahsil onların tabii ve asli vazifeleri itibarıyla zararlı bulunursa ve aile teşkili ihtimalini azaltırsa neticesi zararsız sayılabilir mi?

Amerika'da darülfünunlarda tahsil görmüş kızların nadiren evlenebilmelerinin aynen Avrupa'da da geçerli olduğunu tutulan istatistikler göstermektedir. Bu takdire göre bütün medeni alemde ilim ve marifet tahsil eden kadınların kocaya varma ihtimalinin azaldığı katı bir netice olarak görülebilir.

Buna sebep nedir? Erkeklerle mi sorarsınız? Kadınlar için tahsil ve terbiyenin fevkalade bir derecede bulunmasını iddia edenlerden birine kendisi izdivaç edecek ise nasıl bir kadın istediği hakkında fikri sorulsa, zevcesinden nazik ve müşfik muamele bekleyen, zevcesinin ev işleriyle ilgilenmesini, çocuklarının terbiyesine dikkatini isteyen bu zat, bunlar yerine zevcesinin hesap kitapla ve cebirle uğraştığını görmekten hoşlanmaz... Hele zevcele birtakımı da derler ki: Kadınların hepsinde bir anne şefkati var olup bu his kadınları izdivaca tabii bir surette sevk eder. Halbuki çeşitli ilim ve fenlerle uğraşan kadınlar, bunlarla zihinlerini oyalayıp hislerini tadil ettiklerinden bunların aile vazifelerine muhabbet ve evlada karşı şefkat hisleri de daima meydana çıkmaz.

Halbuki Amerika kadınları adedî malumat ile sabit olan şu mahzuru inkâr etmemekle be-

raber demektedirler ki: Kadınlar marifet ve kemal kazandıkları zaman durumu muhakeme etmeye ve incelemeye muktedir olacaklarından değme erkeği beğenmemektedirler. Fenni ve edebi mektepler sayesinde kendilerine bir meslek tayin edip bu meslekle geçimlerini temin edebileceklerinden aile kurmak suretiyle bir erkeğin yardımına ihtiyaçtan kurtulmaktadır. Bu sebeple mütefenneler, âlimeler, edibeler kendi ayarlarında zevc arayış bulamazlarsa, izdivaçtan uzak durdukları gibi şahsî işleri bunları izdivaca tabii bir ihtiyaç ile mecbur kılmamaktadır. Bir de şu nokta var ki, ilim ve marifet sahibi olmuş kadınlar her ne kadar diğer kadınlardan daha güç izdivaç ediyorlarsa da bunların kurdukları ailelerde nadiren aile saadeti ve düzeni kaybolmaktadır. Tabii olan zevcesinin vakitli vakitsiz hastaya çağırılmasından bıkmış olan erkekler müstesna tutulursa fen, ilim ve marifet tahsil etmiş kadınlarla izdivaç eden erkeklerle bu muhakemeli ve malumatlı kadınların rahat ve mutlu bir şekilde hayat geçirtmekte olduklarını Amerikan yazarlar, makalelerinde anlatmaktadır. Mütefennin kadınlar tabii ki hayalperest olmaktan ziyade gerçekçi olacaklarından ailelerinde de dirliksizlik ve düzensizliğe yol açan diriltılara sebep olmayacaklardır. Şu noktaya göre, medeni kavimler arasında, mükemmel tahsil görmüş kadınların izdivacı için pek az ihtimal var ise de bunların izdivaçlarında bir ailenin mutluluğuna sebep olmaları ihtimali diğer izdivaçlara nispetle ziyadedir. Şu netice bizim atalarımızdan kalma bir söze uyuyor demeler mi: Az olsun, öz olsun!

Kaynak: Kadri. "Kadın ve Fen". *Servet-i Fünûn* 248 (20 Teşrin-i sani 1311) [2 Aralık 1895]: 219-21.